

Version 5 20 maj-09

Tillgänglighetsstrategi för Gislaveds kommun En strategi om rättigheter för funktionsnedsatta i Gislaveds kommun 2009 - 2013

Sammanfattning

Tillgänglighetsstrategi är en strategi om rättigheter för funktionsnedsatta i Gislaveds kommun. Strategin skall syfta till full delaktighet i samhällslivet och jämlika levnadsvillkor för kommuninvånarna. Gislaveds kommuns handikapplan togs i kommunfullmäktige, den 19 juni 1996 § 66. FN: s standardregler om delaktighet och jämlikhet som antogs 1993 har legat till grund för planen. Kommunerna har under 1990-talet ålagts ett större ansvar för funktionsnedsattas rättigheter och friheter, genom olika lagstiftningar. En tillgänglighetsguide som baseras på handikapplanen för Gislaveds kommun finns framtagen för tillgänglighet i offentliga lokaler.

Socialnämnden har i beslut den 22 mars 2006 lämnat över till kommunstyrelsen att fortsätta arbetet med att revidera handikapplanen. I december 2006 togs en ny FN konvention, Förenta Nationernas internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, agenda 50, som är juridiskt bindande för de som ratificerar (förbinder sig att följa) den. Under 2007 arbetade Gislaveds kommun med att inventera enkelt avhjälpna hinder som skall vara åtgärdade 2010, riktlinjer för tillgänglighet togs också fram och arbetet med att göra en strategi om rättigheter för funktionsnedsatta i Gislaveds kommun påbörjades under 2008 och är nu klar för antagande av kommunfullmäktige.

I samband med den politiska behandlingen upphävs den tidigare handikapplanen från den 19 juni 1996 § 66 i kommunfullmäktige.

Bakgrund

År 1989 initierade bl.a. Sverige ett arbete inom FN för att få till stånd standardregler för att tillförsäkra människor med funktionshinder rätt till delaktighet och jämlikhet.

Arbetet ledde till att ett antal standardregler togs fram som gav funktionsnedsatta samma rättigheter och skyldigheter som andra medborgare i samhället. 1993 togs de 22 reglerna i FN: s generalförsamling. En ny konvention, innehållande 50 artiklar som är juridiskt bindande för de som ratificerar dem, togs den 13 december 2006 i FN. Den handlar om rättigheter för funktionsnedsatta, FN: s internationella regler om rätt till delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Sverige var ett av ca 80 länder som ställde sig positiva till konventionen direkt.

Sveriges regering och riksdag har fastlagt ett handlingsprogram för handikappfrågor. Målet enligt programmet ska vara att samhället ska göras tillgängligt för alla samt att funktionsnedsatta skall ges möjlighet att delta i samhällsgemenskapen och kunna leva på ett likvärdigt sätt liksom andra medborgare.

Kommunerna har under 1990-talet ålagts ett större ansvar för stöd och service åt funktionsnedsatta. I Gislaveds kommun finns sedan länge ett handikappråd där frågor dryftas om funktionsnedsattas möjligheter och rättigheter i kommunen. 1996 tog Gislaveds kommun sin handikapplan med bilagor. Under 2006 uppdaterades kommunens handikapguide och 2007 genomfördes en inventering av kommunala publika lokaler och allmänna platser inom projektet "Enkelt avhjälpna hinder". En ny riktlinje för tillgängligheten i Gislaveds kommun togs fram under 2007. Arbetet har fortsatt med en revidering och översyn av handikapplanen som ledde till att ett arbete startades under 2008 med syfte att ta fram en ny strategi om rättigheter för funktionsnedsatta i Gislaveds kommun under 2009 baserad på FN: s nya konvention.

Genomförande/metodik

Strategin redovisar både konkreta åtgärder och långsiktiga ambitioner inom tillgänglighetsområdet. Det är fokuserat på att undanröja de enkelt avhjälpna hinder som skall vara undanröjda 2010 och att få med övriga hinder i den fortsatta planeringen. Strategin tar inte upp enskilda diagnosgruppers särskilda behov. Programmet beskriver inte heller de omfattande insatser som redan är genomförda i kommunen. Strategin skall inte ses som en ersättning till gällande lagstiftning (Diskrimineringslagen, Skollagen, Socialtjänsten, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, Hälso- och sjukvårdslagen, Plan och bygglagen med flera) inom området utan som ett komplement och precisering av kommunens ambitioner på tillgänglighetsområdet. Kommunstyrelsens arbetsutskott har fungerat som ledningsgrupp, tjänstemän representerade ifrån de olika nämnderna har verkat som styrgrupp. Dessutom har remissgrupper arbetat med verksamheternas behov av tillgänglighet.

Mål

- Att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att oavsett funktionshinder kunna leva och verka på ett bra sätt i Gislaveds kommun enligt FN: s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
- Att Gislaveds kommun och dess olika verksamheter skall verka för att de åtgärder som läggs fram i strategin för att nå tillgänglighet skall gälla för alla i Gislaveds kommun
- Att Gislaveds kommun ska vara ett föredöme i fråga om tillgänglighet för andra som äger eller förvaltar byggnader och miljöer i Gislaveds kommun.

Definition av begrepp

Socialstyrelsen har den 4 oktober 2007 beslutat om nya definitioner inom det handikappolitiska området.

Enkelt avhjälpna hinder Boverkets föreskrifter (BFS 2003:19 HIN) om undanröjande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser.

Funktionsnedsättning beskriver nedsättning av fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsförmåga.

Funktionshinder beskriver den begränsning som en funktionsnedsättning medför för en person i förhållande till omgivningen.

För båda termerna avråds termen handikapp.

Handisam betyder myndigheten för handikappolitisk samordning

Syfte

Syftet med strategin är att med utgångspunkt i FN: s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning bidra till att:

- införliva tillgänglighetsperspektivet inom alla områden där den kommunala politiken utformas,
- undanröja hinder så att det blir möjligt för människor med funktionsnedsättningar att bli fullt delaktiga i samhällslivet samt
- levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning skall vara likvärdigt med andras.

Strategin skall vara styrande och vägledande för kommunen och dess olika verksamheter. Med hänsyn till FN: s konvention skall strategin bidra till och stärka en gemensam syn på tillgänglighetsfrågor.

Riktlinjer för tillgänglighet

Riktlinjer för tillgänglighet är tänkt att ligga som ett grunddokument för verksamheten i kommunen och dess bolag som visar på vägen och ambitionen framåt.

Gislaveds kommun och dess bolag strävar efter att de verksamheter som bedrivs i kommunens fastigheter och på allmän platsmark ska vara tillgängliga för alla besökare och anställda med funktionsnedsättning så långt det är praktiskt möjligt. Gislaveds kommun strävar efter att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att arbeta inom alla delar av kommunen.

Gislaveds kommun ska ha målet att vara ett föredöme i fråga om tillgänglighet för andra som äger eller förvaltar byggnader och miljöer i Gislaveds kommun. Arbetet ska ske med metoder som medger ett avvägt samspel mellan tillgänglighet och eventuella kulturvärden. Åtgärder ska utföras med en kvalitet på formgivning, material och utförande som är i paritet med den åtgärdade byggnaden/anläggningen och med förväntad varaktighet som är lika med behovet. Provisorier ska tillgripas undantagsvis som ett led i en utvecklingsprocess och vara tidsbegränsade.

Gislaveds kommun och dess verksamheter ska som arbetsgivare och myndighetsperson ansvara för:

- att personer med funktionsnedsättning får ett värdigt bemötande
- att kommunens personal har kunskap om lagstiftning, bemötande, informations-, upphandlings- och lokalfrågor inom sitt respektive område
- att anställning och befordran av personer med funktionsnedsättning inte försvåras
- att egna lokaler och miljöer är tillgängliga och användbara för personer med funktionsnedsättning
- att kommunikativa medel som datasystem och telefon är tillgängliga och användbara för alla
- att den information som kommunen producerar internt och externt är tillgänglig och användbar för alla såväl i tryckt som i digital media

Gislaveds kommun och dess verksamheter ska som förvaltare:

- tillgodose kravet på tillgänglighet och samtidigt tillvarata kulturvärdena
- utföra tillgänglighetsåtgärder med god arkitektonisk kvalitet
- verka för tillgänglighet i kommunens alla fastigheter
- verka för att personer med funktionsnedsättning i ökad utsträckning ska kunna vistas inom våra besöksmål; byggnader och anläggningar, parker och lekparkar
- verka för utrymningssäkerhet för personer med funktionsnedsättning

- säkerställa hanteringen av tillgänglighetsaspekten vid ny- och ombyggnad
- samverka med brukarna och handikapporganisationerna

Strategi om rättigheter för funktionsnedsatta i Gislaveds kommun (tillgänglighetsstrategi)

Strategin är baserad på FN: s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess artiklar.

Funktionsnedsatta definieras som personer med varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar.

Kommunikation innefattar språk, textning, punktskrift, taktil kommunikation, storstil, tillgängliga multimedier, kompletterande och alternativa former, medel och format för kommunikation

Konventionens principer är följande:

- respekt för allas inneboende värde,
- självbestämmande och frihet att göra egna val.
- icke-diskriminering
- fullständigt deltagande i samhället
- respekt och acceptering av olikheter
- lika möjligheter
- tillgänglighet
- jämställdhet samt
- respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågorna hos barn med funktionsnedsättning

Gislaveds kommun skall förbinda sig att i all sin verksamhet vidta lämpliga åtgärder för att uppfylla kraven så långt det är möjligt.

I strategin anges i punktform det Gislaveds kommun vill nå utifrån konventionens skrivningar och under punkterna förklaras vad detta innebär för Gislaveds kommun.

Konventionens syfte, definitioner, allmänna principer och allmänna åtaganden

Artikel 1 - 4

- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall motverka all form av diskriminering av funktionsnedsatta.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall ta hänsyn och vid behov ge information på ett sådant sätt att alla kan förstå och ta till sig den.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall verka för att dess verksamheter genomsyras av respekt för allas inneboende värde,
  - självbestämmande och frihet att göra egna val.
  - icke-diskriminering
  - fullständigt deltagande i samhället

respekt och acceptering av olikheter
lika möjligheter
tillgänglighet
jämförelse samt
respekt för den fortlöpande utvecklingen av
förmågorna hos barn med funktionsnedsättning

Detta innebär att alla kommunala verksamheter arbetar aktivt för att motverka diskriminering av funktionsnedsatta, att skyltning och hemsida anpassas efter funktionsnedsattas behov, att det åligger kommunen ett informationsansvar om funktionsnedsattas behov, till sina anställda i alla dess verksamheter samt att åtgärdsprogram upprättas i all kommunal verksamhet så långt det är praktiskt möjligt där hänsyn tas till funktionsnedsattas behov, rättigheter och friheter.

Konventionens artiklar om jämlikhet och icke-diskriminering av kvinnor respektive barn med funktionsnedsättning

Artikel 5 – 7

- Gislaveds kommun skall i all verksamhet aktivt arbeta med ett jämförelse perspektiv.
- Gislaveds kommun skall i all verksamhet genomföra de åtgärder som behövs för att alla skall behandlas jämförelse.
- Gislaveds kommun skall i all verksamhet prioritera barnens behov och rättigheter.

Detta innebär att jämförelsearbetet aktivt skall följas upp och att den anpassning som behövs genomföres samt att jämförelseperspektivet genomsyrar all kommunal verksamhet.

Konventionens artiklar om medvetandegörande och tillgänglighet

Artikel 8 - 9

- Gislaveds kommun och dess verksamheter åtar sig att vid behov medvetandegöra kommuninvånarna om funktionsnedsatta och deras rättigheter.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall i sin roll som fastighetsägare åtgärda alla enkelt avhjälpbara hinder senast 2010, samt i förekommande fall lägga in övriga hinder i investeringsplan enligt inventeringen som genomfördes 2007.

Detta innebär att informationer skall genomföres i alla kommunens verksamheter om behov för funktionsnedsatta samt att identifiering och undanröjande av hinder skall göras i all kommunal verksamhet kontinuerligt i samarbete med handikapporganisationerna. Fastighetsägare och affärsidkare skall informeras av kommunen i sin roll som myndighetsutövare om funktionsnedsattas behov och rättigheter.

Konventionens artiklar om rätten till liv, frihet och personlig säkerhet

Artikel 10 – 14

- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall i en risksituation särskilt beakta det skydd och ge den säkerhet som personer med funktionsnedsättning behöver före, under och efter en oönskad händelse.
- Gislaveds kommun och dess olika verksamheter skall ha ett förhållningssätt som anpassas till det stöd en funktionsnedsatt behöver i olika kommunala myndighetssituationer.

Detta innebär att den kommunala verksamheten skall vara utformad för invånarnas skilda behov samt att all kommunal verksamhet med myndighetsutövning skall ske utifrån perspektivet vad en funktionsnedsatt behöver.

Konventionens artiklar om rätt att inte utsättas för tortyr, våld eller övergrepp samt skydd för den personliga integriteten

Artikel 15 - 17

- Gislaveds kommun skall inom sina olika verksamheter vid behov medvetandegöra kommuninvånarna så att de inte bli utsatta för kränkning, förnedring eller hedersrelaterat våld.

Detta innebär att sekretess och annat integritetsskydd skall beaktas vid behov.

Konventionens artiklar om rätt till fri rörlighet och att leva ett självständigt liv

Artikel 18 - 20

- Gislaveds kommun och alla dess verksamheter skall tillhandahålla olika former av samhällsservice, samt erbjuda hjälpmedel och andra former av assistans och personlig service, till en skälig levnadsnivå och med goda levnadsvillkor, för personer med funktionsnedsättning.

Detta innebär att vid planering av detaljplaner för byggnationer, parker och gator skall säkerhetsaspekten för invånarna oavsett funktionsnedsättning i möjligaste mån beaktas. Detta innebär att kommunen och dess verksamheter skall informera om och erbjuda samhällsservice utifrån de funktionsnedsattas behov för att kunna ha en fri rörlighet och för att kunna leva självständigt.

Konventionens artiklar om yttrandefrihet och respekt för privatlivet

Artikel 21- 24

- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall underlätta för funktionsnedsatta att kunna utöva sin medborgerliga rätt till yttrandefrihet och åsiktsfrihet.

- Gislaveds kommun och alla dess verksamheter skall inte förbise funktionsnedsattas behov av ett privat liv.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall möjliggöra att funktionsnedsatta liksom alla andra kan beredas utbildning.

Detta innebär att det skall vara enkelt att kunna ta till sig information samt att kunna meddela sig med omvärlden samt att funktionsnedsatta inte utestängs från utbildning.

Konventionens artiklar om hälsa habilitering och rehabilitering

Artikel 25- 26

- Gislaveds kommun skall i alla dess verksamheter medverka till att en samverkan sker med berörda samhällsaktörer för att få en överbryggande verksamhet.
- Gislaveds kommun och dess olika verksamheter skall i samverkan med andra samhällsaktörer ge förutsättningar för funktionsnedsatta.

Detta innebär att regelbundna träffar möjliggörs från kommunen och dess verksamheters perspektiv mellan de olika samhällsaktörerna där de funktionshindrades behov och rättigheter diskuteras.

Konventionens artiklar om arbete och sysselsättning

Artikel 27

- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall stödja funktionsnedsatta till ett aktivt liv för att främja en meningsfull aktivitet och sysselsättning.

Detta innebär att samverkan mellan olika samhällsaktörer måste ske för att underlätta funktionsnedsattas möjlighet till arbete.

Detta innebär att arbetsmarknadsorganisationen verkar utefter de funktionshindrades behov.

Konventionens artiklar om levnadsstandard och deltagande i offentligt liv och kulturliv

Artikel 28 - 30

- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall verka för att alla oavsett funktionsnedsättning har möjlighet till en tillfredställande levnadsnivå.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall erbjuda att allt som har med den medborgerliga rättigheten i valproceduren är tillrättalagt för funktionsnedsattas krav och behov.
- Gislaveds kommun och dess verksamheter skall underlätta för funktionsnedsatta att vara delaktiga i det utbud av offentligt liv och kulturliv som erbjuds.

Detta innebär att stöd ska utgå efter de funktionsnedsattas behov för att kunna ha en skälig levnadsnivå, att kommunen främjar en miljö där ingen diskrimineras i samband med de olika valprocedurer som förekommer samt att det vid olika arrangemang skall tänkas

utifrån en funktionsnedsatts perspektiv och att erbjuda även särskilda arrangemang för att underlätta deltagandet.

Konventionens artiklar om insamling av statistik och information
Konventionens artiklar om internationellt samarbete och Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Konventionsstatskonferens och slutbestämmelser

Artiklarna 31 – 50 handlar bland annat om att hålla möten regelbundet mellan konventionsstaterna samt behandling av ikraftträdande, reservationer, ändringar av konventionen, uppsägning mm, samt om om övergripande åtgärder på nationell och internationell nivå och de tas därför inte upp som kommunala skall och att göra-satser.